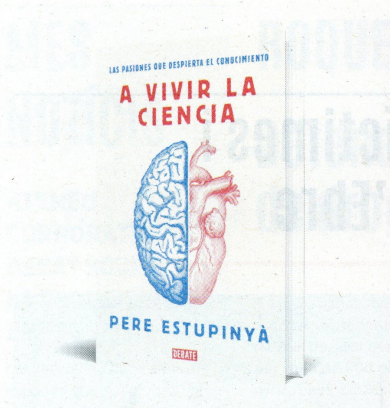

PERE ESTUPINYA: "A VIVIR LA CIÈNCIA"

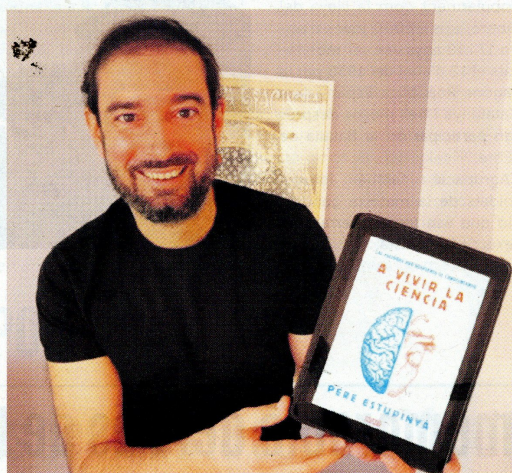
Pere Estupinya (Tortosa, 1974) Llicenciat en Química i en Bioquímica, va ser editor del programa Redes de Punset, presenta el programa de divulgació científica El caçador de cervells a TVE, conferenciant i autor de diversos llibres. Avui ens presenta «A vivir la Ciencia» (ed. Debate), el seu últim llibre.

Tens una capacitat innata per comunicar i apropar un món tan complex com és el científic a la gent del carrer. Com t'ho fas per crear aquesta empatia?

Crec que combino cinc elements. El primer i fonamental és contar coses interessants. Cada pàgina d'aquest llibre explica algun estudi o anècdota de caire científic que el lector diu "ostres que curiós!". El segon és evitar tecnicismes i utilitzar un llenguatge planer. T'ho conto amb les teves paraules, no les dels científics. I després, a l'hora de redactar, tinc molt present intentar començar els textos amb alguna dada sorprenent que capti l'atenció, redactar-ho com si fos una història perquè es segueixi millor, i posar-li molta emoció; és a dir que el lector noti que el text està viu i a mi em desperta passió escriure'l, perquè això s'apega.

«A vivir la Ciencia» trobem converses sobre neurociència, astrofísica, biologia, paleontologia, psicologia, sociologia, filosofia, tecnologia, medi ambient i salut, acompanyades d'anècdotes que ens ajuden a entendre els problemes de la nostra societat... La temàtica és important, i el rol dels científics que participen en aquestes converses també ho és?

No et creguis... jo parlo de científics concrets perquè em permet crear històries, fer-ho més concret, i perquè són investigadors importantíssims els que

entrevisto pel llibre, però el protagonista principal del llibre són les explicacions científiques rigoroses. Si al capítol del cervell parlo de la nostra memòria, de la felicitat o de com potenciar la intel·ligència, ho faig mitjançant converses perquè és més fàcil de llegir, però el que em conta un podria contar-m'ho un altre.

Un llibre que ens fa reflexionar sobre l'esperança que ens aporten els petits miracles de la medicina, i que també ens crida l'atenció sobre lo preocupant de la crisi climàtica i la responsabilitat que tenim els éssers humans.

Sí; mesclo bastants temes, perquè m'he adonat que hi ha molta gent que té interès per l'ADN, el canvi climàtic o el cervell, però no es vol llegir un llibre sencer de genètica, neurociència o medi ambient. Jo li ofereixo el més important de cada camp sintetitzat en un capítol. Crec que això és clau perquè el llibre estigui agradable tant, tant en públic adult com jove; aprens el principal i et deixa una mica a mitges, amb ganes d'aprendre més.

Quin ha estat el fet més curiós a l'hora d'escriure aquest llibre?

Com a curiós, un investigador galleg que estudiava els musclos. És de les persones que més saben sobre diferents espècies de musclos, genètica, varietats, fisiologia, sistema immune, etc. Pensava que l'entrevista seria curta, i no parava de contar coses molt interessants (que estan al llibre!).

Explica'ns la portada del llibre.

Mig cervell i mig cor. Reflexa perfectament el que és aquest llibre: ciència molt rigorosa i racional, però seleccionada i redactada des de la passió i les emocions. De fet, cada capítol té una emoció com a punt de partida: l'esperança, la introspecció, la diversió, la preocupació, etc...

Un científic amb una gran capacitat de comunicació a l'hora de popularitzar el món de la ciència, seria un dels punts que tens en comú amb el teu mentor l'Eduard Punset. Quins records en tens d'ell?

Eduard va ser el meu mestre. Jo vaig començar amb la divulgació al programa REDES, i al cap de dos anys em vaig convertir en la seva mà dreta. Parlava

moltíssim en ell, m'explicava per què feia les coses de certa manera, i també compartim molts moments de converses informals sobre la vida i la societat. A mi em va inspirar moltíssim. Tinc molts records; potser un important és quan em va forçar a marxar del seu costat. Jo tenia l'oportunitat d'anar a EEUU i ell em va dir que havia de deixar-lo, que ja havia après el que podia al seu costat, i que ara em tocava aprendre noves coses a Amèrica.

La riquesa d'un país implica apostar per la ciència?

No només d'un país. També d'una regió com les Terres de l'Ebre i de persones individuals. Un noi o noia que estudiï enginyeria tindrà més possibilitats de tenir una bona feina i ben pagada que el que estudiï periodisme.

En aquests moments el món científic ha tornat al lloc que li pertoca o segueix incomodant als polítics?

Incomoda perquè els científics són inconformistes i sempre estan demanant i volent canviar les coses. Per desgràcia encara no els ho fem, com a societat, tot el cas que mereixen (i això no només és culpa dels polítics; sinó de tots i totes).

La ciència és masclista?

No. La societat i algunes persones són masclistes, i aquest masclisme afecta també a la ciència. Però la ciència en si no té aquest atribut. Per exemple, amb la Covid hem vist com els científics homes han enviat més articles a revistes científiques que les científiques dones, perquè elles s'han quedat més cuidant els fills que ells, però aquest sexisme no és de la ciència sinó de les famílies que així ho han decidit fer.

Darrerament el nostre país ha viscut els moments de major fugida de cervells.

Què opines al respecte?

Ja no es parla de fugida de cervells sinó de circulació de cervells. És bo que joves científics marxin, però ens hem d'assegurar que alguns tornin o que vingui gent molt bona de fora, siguin catalans o alemanys. El que ens ha de preocupar és ser capaços d'atreure talent, no de retenir com sigui joves científics que, per altra banda, sense experiència internacional, és molt difícil que siguin excel·lents.

Les persones seguim sent més emocionals que racionals?

Sí, perquè el nostre cervell és el mateix que els dels Homo sapiens de fa quaranta mil anys. La societat ha canviat molt, però l'ADN i les nostres neurones no.

Amb els temps que corren creus que la ignorància ens faria més feliços?

En part sí, però també més susceptibles a què et prenguin el pèl. És voluntat de cadascú decidir ser un feliç ignorant o intentar tenir un esperit crític, que no és tan còmode, però et fa més intel·ligent.

Quants cervells has robat i quins han estat els que més t'han sorprès?

Dec portar centenars de cervells robats. Potser arribi als mil. Si et començo a explicar els que més m'han sorprès no acabariem...

"L'ADN, EL CANVI CLIMÀTIC, EL CERVELL..., OFEREIXO EL MÉS IMPORTANT DE CADA CAMP SINTETITZAT EN UN CAPÍTOL"